

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Ideological

مسایل ایدئولوژیک

تتبع و نگارش: الحاج داکتر امین الدین سعیدی – (سعید افغانی) و الحاج قاضی لعل محمد صافی «پتوال»

۲۶ جون ۲۰۱۵

احکام مریض در رمضان

۴

یادداشت ضروری :

قابل توجه است که بیچکاری که از راه رک و یا ورید غرض بیهوشی (Anesthesia: استنزی) مورد استفاده قرار می گیرد، روزه را باطل نمی سازد.

انواع بیهوشی :

باید خاطر نشان ساخت که بیهوشی به چند نوع است :

اول : بی حسی جزئی از طریق بینی:

که در این حالت مریض یک ماده گازی را بو می کند و آن ماده بر اعصاب وی تأثیر گذاشته و شخص بی حس می شود. این گونه بی حسی روزه را باطل نمی کند زیرا ماده گازی وارد شده به بدن نه وزنی دارد و نه حاوی مواد مغذی است.

دوم : بی حسی جزئی چینی:

این نوع بی حسی به چین منسوب است و به این ترتیب انجام می گیرد که سوزن خالی به مراکز احساس در زیر پوست زده می شود و نوعی از غده های موجود را به ترشح مورفین طبیعی که در بدن وجود دارد، تحریک می کند. و به دنبال آن مریض قدرت احساس را از دست می دهد.

این گونه نیز به شرط این که موضعی باشد و نه کلی، روزه را باطل نمی کند، زیرا چیزی وارد شکم نمی شود.

سوم : بی حسی از طریق توقف جریان خون:

به این ترتیب که به کمک یک داروی گیاهی - که سریع تأثیر می کند - جریان خون متوقف شده و برای چند ثانیه مریض بی حس می شود.

این گونه نیز به شرط این که موضعی باشد و تمام بدن را بی حس نکند روزه را باطل نمی سازد، زیرا چیزی وارد شکم نمی شود.

چهارم : بی حسی کلی:

در مورد بی حسی کلی علماء اختلاف نظر دارند و علمای متقدم نیز در بحث از «مغمی علیه = بیهوش» به آن پرداخته‌اند.

در مورد بیهوش گفته شده که دو حالت دارد:

۱- شخص تمام روز را بیهوش باشد و هیچ لحظه‌ای از روز را هوشیار نباشد: در این صورت روزه چنین شخصی از دیدگاه جمهور علماء صحیح نیست.

زیر پیامبر صلی الله علیه وسلم در یک حدیث قدسی از الله تعالی نقل می‌فرماید که: «یدع طعامه وشهوته من أجلي» یعنی: ... طعام و شهوت (و اشتهايش) را به خاطر من رها می‌کند.

در حالی که در مورد بیهوش نمی‌توان گفت: به خاطر الله روزه گرفته، چون بیهوش بوده و اصلاً قدرت تصمیم‌گیری ندارد.

۲- شخص تمام روز را بیهوش نباشد: علماء در این باره اختلاف نظر دارند.

دیدگاه صحیح این است که اگر بخشی از روز را به هوش بیاید، روزه‌اش صحیح است و امام احمد و امام شافعی بر این رأی بوده‌اند.

امام مالک، روزه چنین شخصی را به طور مطلق باطل می‌داند.

امام ابوحنیفه می‌گوید:

اگر قبل از زوال آفتاب (از وسط آسمان) به هوش آید، تجدیدنیت نموده و روزه‌اش صحیح می‌باشد.

رأی امام احمد و امام شافعی درست است زیرا نیت روزه‌ای که امام ابوحنیفه از آن صحبت می‌کند، برای بخشی از روز خواهد بود.

استعمال دوا زیر زبان برای مریضان قلب

قبل از همه باید گفت: آنچه از مریضان قلبی که تابلیت برای مداوای حمله‌های ناگهانی قلب زیر زبان می‌گیرند، روزه‌شان باطل نمی‌گردد، زیر، به مجرد گذاشتن این تابلیت در زیر زبان، جذب (بدن) شده و خون آنها را به قلب می‌رساند و در نتیجه، از حمله ناگهانی قلب جلوگیری به عمل می‌آورد، و درد قلب بهبود می‌یابد. بناءً این تابلیت‌ها روزه را باطل نمی‌کنند و استفاده از آنها برای روزه‌دار جایز است زیرا آنها در دهان جذب شده و به شکم نمی‌رسند بنابراین باطل‌کننده روزه نیستند.

(اسپری تنفسی) در رمضان

اسپری تنفسی عبارت است از: محتوای یک مایع داروئی متشکل از آب، اکسیژن و بعضی از مواد داروئی است. در مورد این که چنین اسپری‌هایی باطل‌کننده روزه است یاخیر، علمای معاصر اسلامی در مورد آن اختلاف نظر دارند:

دیدگاه اول:

گروهی از علماء قائل به عدم بطلان روزه توسط این کپسول‌های (اسپری تنفسی) هستند، از جمله: شیخ عبدالعزیز بن باز، شیخ محمد عثمان، شیخ عبدالله بن جبرین و هنیئ دانمی افتاء.

این گروه برای دیدگاه خود چندین دلیل ارائه می‌دهند:

الف:

به اجماع علماء، روزه دار می‌تواند مضمضه (گرداندن آب در دهان و غرغره کردن آن) و استنشاق (آب انداختن به

بینی) کند، در حالی که با مضمضه کردن آب، مقداری از باقیمانده آن در دهان باقی می‌ماند و به همراه بزاق و لعاب دهان وارد معده می‌شود.

آنچه که از طریق کپسول تنگی نفس نیز به مری و از آنجا به معده می‌رسد، اندک است و می‌توان آن را بر آب اندک باقیمانده از مضمضه قیاس کرد.

توضیح این که: حجم مایع دارونی در هر کپسول ۰/۵ میلی لیتر است و این مقدار خیلی ناچیز بود، و بر آب باقیمانده از مضمضه قابل قیاس است.

ب:

دخول چیزی از کپسول تنگی نفس به معده، یقینی نبوده و بلکه محل تردید است، بنابراین اصل بر صحت روزه و عدم ابطال آن توسط این کپسول می‌باشد زیرا یقین با شک زایل نمی‌شود.

ج:

استفاده از این کپسول به مثابه خوردن و یا آشامیدن چیزی نیست و بلکه به سان گرفتن (مقداری) خون برای آزمایش و یا شبیه آمپول غیرمغذی است (مراد آمپولی است که به پوست و یا ماهیچه تزریق می‌شود و به مثابه تغذیه نیست و در مقابل آن تزریق در رگ وجود دارد که تغذیه محسوب می‌شود).

د:

پزشکان می‌گویند که سواک مشتمل بر هشت مادهٔ کیمیائی است. با این وجود، بنابر قول راجح استفاده از آن برای روزه‌دار به طور مطلق جایز است در حالی که رسیدن مقداری از آن مواد به معده بدیهی است. رسیدن مایع دارونی به معده نیز در حکم سوال است.

دیدگاه دوم:

گروه دیگری از علماء استفاده از کپسول تنگی نفس را برای روزه دار ممنوع می‌دانند و می‌گویند: در صورت اضطرار باید از آن استفاده کند و بعداً روزه‌اش را قضاء نماید.

این گروه برای اثبات نظریات و فتاوی حکمی خویش استدلال می‌آورند: محتوای کپسول از طریق دهان به معده می‌رسد و لذا روزه را باطل می‌کند.

در جواب ایشان باید گفت: حتی به فرض رسیدن محتوای کپسول به معده، این مقدار رسیده خیلی ناچیز بوده و می‌توان آن را بر باقیماندهٔ آب مضمضه قیاس کرد و لذا دیدگاه اول راجح است.

استعمال قطره چکان‌ها در رمضان

استعمال قطره چکان‌ها (از قبیل قطره چکان گوش، قطره چکان بینی و قطره چشم) و سرمه، ملحم باب از موضوعات مهمی در ماه مبارک رمضان به شمار می‌رود. اینک در ذیل به تفصیل هرکدامشان می‌پردازیم.

قطره چکان بینی

در مورد قطره چکان بینی که آیا روزه را باطل می‌سازد یا خیر علماء اسلامی به دو دسته تقسیم گردیده‌اند:

دسته اول:

گروپ اول از علماء طی فتوائی حکم صادر نموده‌اند که با استعمال قطره چکان بینی روزه باطل می‌گردد که در آن جمله می‌تواند از شیخ ابن باز و شیخ ابن عثمان نام برد.

این تعداد از علماء در اثبات فتوای خویش به حدیث مرفوع لقیط بن صیره استدلال کرده‌اند که پیامبر صلی الله علیه وسلم فرموده: «وبالغ فی الاستنشاق إلا أن تكون صائماً» یعنی: در استنشاق مبالغه و زیاده روی کن مگر وقتی که روزه‌ای.

این حدیث به صورت ضمنی بیان می‌کند که بینی به معده راه دارد و در این صورت استعمال قطره بینی برای شخص روزه‌دار ممنوع است.

نهی پیامبر صلی الله علیه وسلم از مبالغه و زیاده روی در استنشاق، متضمن نهی از دخول چیز اندک نیز می‌باشد زیرا حتی در صورت زیاده روی در استنشاق نیز مقدار ناچیزی از آن وارد بدن می‌شود.

دسته دوم :

در دسته دوم علمائی قرار دارند که طی فتوای خویش حکم فرموده‌اند که قطره چکان بینی روزه را باطل نمی‌کند. قائلان به این قول قطره بینی را بر باقیمانده مضمضه قیاس نموده‌اند زیرا مقدار بسیار ناچیزی از این قطره به معده می‌رسد. حجم این قطره ۰/۰۶ سانتی متر مکعب بوده و تازه از این حجم نیز مقدار خیلی ناچیزی به معده می‌رسد که از آن چشم پوشی می‌شود.

به علاوه اصل بر صحت روزه است و بطلان روزه توسط قطره بینی محل تردید است، بنابراین اصل، صحت روزه می‌باشد زیرا یقین با شک زایل نمی‌شود. هر دو دیدگاه مستدل و قوی هستند.

قطره چکان گوش

علمای پیشین در مورد «تداوی از طریق ریختن آب در گوش مریض» در ماه مبارک بحث نموده و در مورد نظریات اجتهادات فقهی خویش را بیان داشته‌اند :

از جمله جمهور علماء در مورد قطره چکان گوش در ماه مبارک رمضان می‌فرمایند که با ریختن قطره در گوش روزه باطل می‌گردد.

حنبلی‌ها می‌گویند: وقتی به مغز برسد روزه باطل می‌گردد.

در مقابل عالم وفقهی شهیر جهان اسلامی شیخ ابن حزم اندلسی در مورد قطره چکان گوش می‌گوید که قطره چکان گوش روزه را باطل نمی‌سازد زیرا قطره چکان گوش به مغز نمی‌رسد و صرف به منافذ پوست می‌رسد. طوری که طب امروزه این را به اثبات رسانیده که مجرائی بین گوش و مغز وجود ندارد که مایعی از گوش به مغز برسد مگر صماخ گوش پاره شود.

پس رأی صحیح همین است که قطره چکان گوش روزه را باطل نمی‌کند.

یادداشت :

در صورتی که صماخ گوش پاره شود، مداوا از طریق گوش حکم مداوا از طریق بینی را می‌یابد یعنی قطره چکان گوش حکم قطره چکان بینی را خواهد داشت که حکم آن گذشت.

داروی پاک‌کننده گوش

قابل تذکر است که : داروی پاک کننده گوش حکم قطره چکان گوش را دارد ، مگر این که صماخ گوش پاره شده باشد که علماء در مورد می فرمایند : در صورتی که صماخ گوش پاره شده باشد ، در این حالت مقدار زیادی از این ماده (دوائی) داخل بدن می شود و لذا روزه باطل می گردد.

ولی برای تشریح بیشتر علماء اسلام می فرمایند، پارگی صماخ گوش می تواند دو حالت را داشته باشد.
الف:

اگر صماخ گوش سالم باشد، حکم اسلامی همین است که: داروی پاک کننده گوش روزه را باطل نمی سازد .
ب:

ولی اگر صماخ گوش پاره شده باشد، حکم اسلامی طوریکه در فوق متذکر شدیم همین است که استعمال ، این دارو ها روزه را باطل می کند، چون مقدار زیادی از آن وارد بدن می شود.